

Arvioinnin erityiskysymyksiä

Brahea 12.11.2018

Esko Lukkarinen

Arvioinnin luonne ja yleiset periaatteet

- **Jako opintojen aikaiseen arviointiin ja päättöarviointiin**

- Opintojen aikainen arviointi pääosin opintojen *ohjaamista palautteen avulla*
- Päättöarvioinnissa *osaamisen tason arviointi*

- **Arvioinnin perustuminen tavoitteisiin ja kriteereihin**

- Oppilaita ja heidän suorituksiaan *ei verrata toisiinsa*
- Arviointi *ei kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin*

- **Oppilaiden ikäkauden ja edellytysten huomioon ottaminen sekä monipuoliset arviointikäytännöt**

- Tärkeää ottaa huomioon oppilaiden *erilaiset tavat oppia ja työskennellä*
- *Lievätkin oppimisvaikeudet* tulee ottaa huomioon arviointi- ja näyttötilanteita suunniteltaessa

- **Itsearviointin edellytysten kehittäminen**

- Oppilaita *ohjataan niin yksilöinä kuin ryhmänä havainnoimaan* oppimistaan ja sen edistymistä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä
- Tärkeää myös *vertaisarvioinnin taitojen kehittäminen*

Arvioinnin tehtävät ja oppimista tukeva arviointikulttuuri

- rohkaiseva ja yrittämään kannustava ilmapiiri
- oppilaiden osallisuutta edistävä, keskusteleva ja vuorovaikutteinen toimintatapa
- oppilaan tukeminen oman oppimisprosessinsa ymmärtämisessä
- oppilaan edistymisen näkyväksi tekeminen koko oppimisprosessin ajan
- arvioinnin oikeudenmukaisuus ja eettisyys
- arvioinnin monipuolisuus
- arvioinnin avulla saadun tiedon hyödyntäminen opetuksen ja muun koulutyön suunnittelussa

Oppiminen arvioinnin kohteena

- **Opinnoissa edistymisen arviointi**

- Edistymistä tarkastellaan suhteessa aiempaan osaamiseen ja asetettuihin tavoitteisiin
- Tarpeen koko perusopetuksen ajan, jotta opetuksen, ohjauksen ja tuen keinoin voidaan huolehtia siitä, että oppilaalla on edellytykset opinnoissa etenemiseen.

- **Osaamisen tason arviointi**

- Oppilaan eri tavoin osoittamaa osaamista suhteessa asetettuihin tavoitteisiin ja arvioituna oppilaan suoritusten perusteella.
- Oppilaan työn tuloksia tai suorituksia tarkastellaan mahdollisimman monipuolisesti. Hyödynnetään valtakunnallisesti määriteltyjä arviointikriteerejä
- Osaamisen kehittyminen nähdään koko perusopetuksen ajan vahvistuvana, kumuloituvana prosessina.
- Oppilaita ohjataan sekä itsenäisesti että ryhmänä tarkastelemaan edistymistään ja työnsä tuloksia suhteessa tavoitteisiin ja niihin onnistumisen kriteereihin, joista on yhdessä keskustellen sovittu työtä aloitettaessa

Paikallinen opetussuunnitelma ja arviointi

- Oppimisen arviointia koskevaa opetussuunnitelmaosuutta laadittaessa pohditaan erityisesti, **miten arviointia ja palautteen antamista kehitetään oppimista edistävänä pedagogisena kokonaisuutena**
- Paikallisesti varmistetaan
 - ✓ monipuolisten arviointimenetelmien käyttö
 - ✓ arviointiperusteiden yhteinen käsittely ja käyttäminen
 - ✓ päättöarvosanojen muodostaminen yhtenäisin perustein
- Arvioinnin osalta paikallisessa **opetussuunnitelmassa kuvattavat asiat esitetään laadintaa ohjaavina ja jäsentävinä kysymyksinä**

Kolmiportainen tuki

Opetuksen järjestämisen perusteet (PoL3 §)

- Opetuksessa noudatetaan valtakunnallisesti yhtenäisiä perusteita siten kuin tässä laissa säädetään.
- *Opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä.*
(13.6.2003/477)
- Opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa

Kolmiportainen tuki

- **Tukiopetus ja osa-aikainen erityisopetus**
- Oppilaalla, joka on tilapäisesti jäänyt jälkeen opinnoissaan tai muutoin tarvitsee oppimisessaan lyhytaikaista tukea, on oikeus saada tukiopetusta.
- Oppilaalla, jolla on vaikeuksia oppimisessaan tai koulunkäynnissään, on oikeus saada osa-aikaista erityisopetusta muun opetuksen ohessa
- **Tehostettu tuki**
- Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on annettava tehostettua tukea hänelle tehdyn oppimissuunnitelman mukaisesti
- **Erityinen tuki**
- Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta tämän lain mukaan annettavasta tuesta

Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

- Lähtökohtana sekä kunkin oppilaan että opetusryhmän vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet.
- Oppimisen esteettömyys, oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisy ja varhainen tunnistaminen
- Yhteisölliset ja oppimisympäristöön liittyvät ratkaisut sekä oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaaminen.
- Tuen tehtävänä on ehkäistä ongelmien monimuotoistumista ja syvenemistä sekä pitkäaikaisvaikutuksia.
- Oppilaan mahdollisuudet saada onnistumisen kokemuksia oppimisessa ja ryhmän jäsenenä toimimisessa, tuettava oppilaan myönteistä käsitystä itsestään ja koulutyöstä.
- Pedagoginen asiantuntemus ja opettajien sekä muiden tuen ammattihenkilöiden monialainen yhteistyö tuen tarpeen havaitsemisessa, arvioinnissa sekä tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa on tärkeää
- Tuen tarpeen varhaiseksi havaitsemiseksi oppilaiden oppimisen edistymistä ja koulunkäynnin tilannetta tulee arvioida jatkuvasti.
- Tarkastellaan koulussa käytössä olevia toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja oppimisympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta oppilaalle → Arvioidaan, voidaanko näitä muuttamalla toteuttaa oppilaalle aikaisempaa paremmin sopivia pedagogisia ratkaisuja, hyödynnetään mahdollisten muiden arviointien tuloksia ja otetaan huomioon oppilaalle aiemmin annettu tuki.
- Tuki annetaan ensisijaisesti omassa opetusryhmässä ja koulussa erilaisin joustavin järjestelyin

Ohjaus tuen aikana ja kodin ja koulun yhteistyö

- Jokaisen opettajan tehtävänä on ohjata tukea tarvitsevaa oppilasta koulunkäynnissä ja eri oppiaineiden opiskelussa
- Ohjaus liittyy kaikkiin opetustilanteisiin, oppiaineisiin ja *oppilaalle annettavaan arviointipalautteeseen*.
- Ohjauksen tavoitteena on, että tukea tarvitsevan oppilaan *itseluottamus, itsearviointi- ja oppimaan oppimisen taidot sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat*.
- Ohjauksellista tukea suunniteltaessa tehdään tiivistä *yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa* sekä hyödynnetään myös oppilashuollon ja oppilasta mahdollisesti avustavan henkilöstön asiantuntemusta.
- Päättövaiheen ohjauksessa etsitään yhdessä *oppilaalle soveltuvia jatko-opintomahdollisuuksia* ja selvitetään oppilaan tarvitseman *tuen jatkuminen toisella asteella*
- Koulun henkilöstön tulee tuntea säädökset ja määräykset, jotka liittyvät huoltajan kanssa tehtävään yhteistyöhön oppilaan tukeen liittyvissä asioissa. Huoltajalle annetaan tietoa niiden soveltamisesta koulun arjessa, esimerkiksi oppilasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojensaannista ja niiden luovuttamisesta sekä salassapidosta.
- Oppilaan edistymisen ja tuen tarpeen arviointi sekä tuen suunnittelu on osa kodin ja koulun säännöllistä yhteistyötä.

Tehostetun tuen oppilaat

Pedagoginen arvio

- *oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanne* koulun, oppilaan sekä huoltajan näkökulmista
- oppilaan saama *yleinen tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista*
- oppilaan *vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet*
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta voidaan tukea
- arvio tehostetun tuen tarpeesta

Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana

- Tuki kirjataan oppimissuunnitelmaan
- Kirjallinen suunnitelma oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tavoitteista, tarvittavista opetusjärjestelyistä sekä oppilaan tarvitsemasta tuesta ja ohjauksesta.
- Turvaa oppilaalle edellytykset edetä opinnoissaan ja edistää hänen hyvinvointiaan
- Tukee kunkin opettajan oman työn suunnittelua ja opettajien keskinäistä sekä kodin kanssa tehtävää yhteistyötä.
- Huoltaja saa itselleen tietoa ja voi siten paremmin tukea lastaan.
- Suunnitelma antaa pohjan oppilaan edistymisen arvioinnille

Oppimissuunnitelma

1. Oppilaskohtaiset tavoitteet

- oppilaan näkemys *tavoitteistaan ja kiinnostuksen kohteistaan*
- oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät *vahvuudet, oppimisvalmiudet sekä erityistarpeet*
- oppilaan *oppimiseen, työskentely- ja vuorovaikutustaitoihin sekä koulunkäyntiin liittyvät tavoitteet*

2. Pedagogiset ratkaisut

3.Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

4.Tuen seuranta ja arviointi

- oppimissuunnitelman tavoitteiden toteutumisen seuranta, toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi sekä arviointiajankohdat
- oppilaan ja huoltajan kanssa *tehtävä arviointi oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanteesta sekä oppilaan itsearviointi*
- arviointissa käytettävät *menetelmät joiden avulla oppilas voi osoittaa osaamistaan hänelle sopivin tavoin*
- oppimissuunnitelman tarkistaminen ja sen ajankohta
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet henkilöt

Tehostettua tukea vai erityistä tukea?

Huoltaja vastustaa lapsensa siirtoa erityiseen tukeen. Huoltajan mukaan, mikäli siirto tehdään, kaupunki tekee siirron käyttämällä kuntalain 91 §:ssä mainittua hallinnollista pakkoa. Huoltaja vaatii, että hänen lapselleen 9.12.2014 myönnettyä tehostettua tukea aletaan toteuttaa jatkossa siinä laajuudessa ja niillä tukimuodoilla ja keinoilla kuin kyseinen tuki mahdollistaa. Huoltaja katsoo, että hänen lapselleen toteutettu tehostettu tuki on ollut sisällöltään ja määrältään vähäistä. Annettu tuki on ollut toiselta luokalta neljännelle luokalle enimmäkseen työskentelyn etenemisen tukemista, e-kokeiden käyttöä ja kokeiden pilkkomista ja tukea läksyjen merkitsemisessä. Huoltaja katsoo, että jatkossa tehostettua tukea ihan tehostettuna ilman siirtymistä erityiseen tukeen on mahdollista lisätä oppilashuollon, tukiopetuksen, osa-aikaisen erityisopetuksen ja pedagogisten järjestelyjen osalta.

Aluehallintoviraston ratkaisu

Rehtorin lausunnon mukaan tehostettu tuki ei ole riittävää S:lle. S tarvitsee erityistä tukea ja pienemmän opetusryhmän tunne-elämänsä ja sosiaalisten taitojen tueksi. Koululla ei ole tarjota tähän tilanteeseen vaihtoehtoja. Tuen tarve ei liity yksittäisiin oppilaineisiin vaan on kokonaisvaltaista ja jatkuvaa. X on tehnyt S:lle erityisen tuen päätöksen huomioiden huoltajan toiveen V:n koulusta.

Aluehallintovirasto toteaa, että rehtorin lausunnossa ja pedagogisessa selvityksessä ei ole tarkemmin eritelty, miksi tehostettu tuki ei ole S:lle riittävää. Pelkkä toteamus siitä, että S tarvitsee erityistä tukea ja pienemmän opetusryhmän tunne-elämänsä ja sosiaalisten taitojen tueksi ei aluehallintoviraston käsityksen mukaan ole sillä tavoin yksilöity, että sen perusteella voitaisiin todeta tehostetun tuen riittämättömyys. Aluehallintoviraston käsityksen mukaan S:n pedagoginen selvitys on Opetussuunnitelman perusteissa esitetyt vaatimukset huomioon ottaen tehty erityisesti *annetun tehostetun tuen muotojen osalta tehty siinä määrin puutteellisesti, että erityispalvelupäälliköllä ei ole ollut riittävää selvitystä päätöksensä perustelemiseksi*. Kun otetaan lisäksi huomioon se, että S:n koulupaikasi on huoltajan toiveen mukaisesti X:n päätöksessä osoitettu V:n koulu, eikä päätöksestä käy ilmi, onko koulussa rehtorin lausunnossa mainittua pienryhmää, aluehallintovirasto katsoo päätöksen perustuvan niin puutteellisen selvitykseen, että palauttaa asian X:lle uudelleen käsiteltäväksi.

Erityisen tuen piirissä olevat oppilaat

Erityinen tuki 17 § 1

- Muodostuu erityisopetuksesta ja muusta tämän lain mukaan annettavasta tuesta.
- Järjestetään oppilaan etu ja opetuksen järjestämisedellytykset huomioon ottaen muun opetuksen yhteydessä tai osittain tai kokonaan erityisluokalla tai muussa soveltuvassa paikassa.
- Opetuksessa voidaan poiketa 11 §:stä sen mukaan kuin 14 §:n nojalla säädetään tai määrätään

Erityisen tuen päätös 17 § 2

- Erityisen tuen antamiseksi opetuksen järjestäjän tulee tehdä *kirjallinen päätös*
- Tarkistetaan ainakin toisen vuosiluokan jälkeen sekä ennen seitsemännelle vuosiluokalle siirtymistä
- Määrättävä oppilaan
 - pääsääntöinen opetusryhmä,
 - mahdolliset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä
 - muut 31 §:ssä tarkoitetut palvelut sekä
 - tarvittaessa 1 momentissa tarkoitettu oppilaan opetuksen poikkeava järjestäminen.

Erityisen tuen oppilaiden arviointi

- *Yleinen oppimäärä* → arvioidaan suhteessa *yleisen oppimäärän tavoitteisiin ja arvioinnissa käytetään päättöarvioinnin kriteerejä.*
- *Yksilöllistetty oppimäärä* = → suoriutumista näissä oppiaineissa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (*HOJKS:issa*) *määriteltyihin, yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin ja sisältöihin nähden*
 - Yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskelluissa oppiaineissa voidaan käyttää numeroarvioinnin sijasta sanallista arviota myös päättöarvioinnissa.
- *Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä* olevan oppilaan päättöarviointi perustuu perusopetuksen *yleisiin oppimääriin tai yksilöllistettyihin oppimääriin*, sen mukaan mitä oppilaan erityistä tukea koskevassa päätöksessä on päätetty
 - Jos pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleva oppilas opiskelee *opintokokonaisuuksia*, annetaan *arviointi todistuksessa kuitenkin oppiaineittain.*
- Jos oppilaan opiskelu on järjestetty *toiminta-alueittain*, päättöarviointi perustuu HOJKSissa asetettuihin tavoitteisiin ja *arviointi annetaan sanallisena.*

Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen ja arviointi

Yksilöllistämisestä määrätään erityisen tuen päätöksessä.

- Pedagoginen selvitys sisältää *erilliset perustelut yksilöllistämiseksi kussakin oppiaineessa.*

Yksilölliset tavoitteet

- Oppilaan oppimiselle asetettavan tavoitetaso määrittelemistä hänen edellytystensä mukaiseksi.
- Tavoitteiden tulee kuitenkin olla oppilaalle riittävän haasteellisia.
- Tavoitteet ja sisällöt johdetaan oppiaineen luokka-asteen yleisistä tavoitteista ja sisällöistä, myös alempien luokkien tavoitteita ja sisältöjä voidaan soveltaa.
- Kuvataan riittävän selkeästi ja yksityiskohtaisesti oppilaan HOJKSissa

Arviointi

- Toteutetaan HOJKSiin kirjatun perusteella
- Suorituksia arvioidaan suhteessa HOJKSissa määriteltyihin, yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin.
- oppiaineen numeroarvosana ja sanallinen arvio tähdellä varustetaan (*) sekä opintojen aikaisessa että päättöarvioinnissa.
- Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee maininta siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.
- Sanallista arviointia voidaan käyttää numeroarvioinnin sijasta kaikilla vuosiluokilla ja myös päättötodistuksessa.

Arviointi lukuvuoden päättyessä

- Lukuvuoden päättyessä oppilaalle tulee antaa **lukuvuositodistus**, joka sisältää arviot siitä, miten oppilas on kyseisenä lukuvuonna saavuttanut tavoitteet opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa
- Lukuvuositodistus on myös **päätös oppilaan siirtymisestä seuraavalle luokalle** (tai hänen jättämisestään luokalle)
- Vuosiluokilla **1-7 arviointi on sanallista tai numeroarviointia** tai näiden yhdistelmää opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti
- Vuosiluokkien **8-9 todistuksissa käytetään numeroarviointia**
- Toiminta-alueittain annettavassa opetuksessa käytetään sanallista arviointia
- Yksilöllistettyjen oppimäärien arvioinnissa käytetään sanallista tai numeroarviointia

Oppilaan sairauden vaikutus arviointiin

Oppilaan poissaolot ja arviointi

- Perusopetuslakiin (628/1998) tehty lisäys (477/2003) velvoittaa opetuksen järjestäjää seuraamaan oppilaan poissaoloja ja ilmoittamaan luvattomista poissaoloista oppilaan huoltajalle.
- Lainsäädäntö ei kuitenkaan sisällä säännöksiä siitä, että sairaudesta tai muusta syystä johtuva tietty määrä poissaoloja johtaisi automaattisesti luokalle jättämiseen tai jäämiseen.
- Luokalle jättämisen perusteita ovat perusopetusasetuksen (852/1998) mukaan vain hylätty vuosiluokan suoritus jossakin oppiaineessa tai yleinen huono koulumenestys.

Oppilaan poissaolot ja arviointi

- Sairaana oleva oppilas ei välttämättä pysty etenemään opinnoissaan samaan tahtiin kuin koulussa opiskelevat. Sairaus saattaa myös kokonaan estää oppilaan opiskelun sairaalakoulussa tai kotona, joten oppilaalle ei kerry opintosuorituksia. Myös erilaisten näyttöjen antaminen kokeiden yms. avulla voi olla mahdotonta tai vaikeaa.
- Tällöin *voidaan pitää kohtuuttomana arvioida oppilasta lukukauden päätteeksi samalla tavoin kuin muita oppilaita*. Tilanteeseen voidaan varautua paikallisessa opetussuunnitelmassa tehtävin ratkaisuin.
- HUOM !OPS:n perusteet: ”Arviointikäytännöt ja palautteen antaminen tulee suunnitella ja toteuttaa oppilaiden ikäkauden ja *edellytysten mukaisesti*.”

Oppilaan poissaolot ja arviointi

- Perusopetusasetuksen mukaan oppilaalle tulee antaa todistus lukuvuoden päätteeksi.
Välitodistuksista päätetään sen sijaan paikallisesti, ylemmät säädökset eivät edellytä välitodistuksen antamista.
- ➔ saattaa olla tarkoituksenmukaista muotoilla tämä päätös niin, että kouluille jää tapauskohtaista harkinnanvaraa.
- ➔ opetussuunnitelmaan voidaan esimerkiksi kirjata, että välitodistus on tietyissä tilanteissa mahdollista jättää antamatta.
- ➔

PerusopetusL 18 § Erityiset opetusjärjestelyt

- 3) kohdan mukaan oppilaan opiskelu (ja arviointi) voidaan järjestää osittain toisin kuin kyseisessä laissa tai sen nojalla säädetään ja määrätään, mikäli se on perusteltua oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä.
- Jos oppilas ei sairauden vuoksi ole voinut osallistua kouluopetukseen eikä muutoinkaan opiskella tai antaa näyttöjä, voidaan todistuksen avulla annettava arviointipalaute jättää em. säännöksen perusteella antamatta.

Eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan vuosiluokkiin sitomattomasti

- Perusopetuksen opinnoissa voidaan edetä vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijaan oman opinto-ohjelman mukaisesti vuosiluokkiin sitomattomasti
- Oman opinto-ohjelman mukaan opiskeleva oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositodistuksen kyseisenä lukuvuonna hyväksytysti suorittamistaan opinnoista ja siirtyy lukuvuoden koulutyön päätyttyä seuraavalle vuosiluokalle
- Oman opinto-ohjelman mukaisella etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää luokalle jättäminen, jonka myötä oppilaan kaikki opinnot kyseiseltä luokalta raukeaisivat.
- Oman opinto-ohjelman mukaisesti etenevä oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella.
- Yhdeksännellä vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai hän eroaa koulusta

Oppilaan arviointi ja todistuksen antaminen sairaalaopetuksessa (Edu.fi)

1. Jokaisella sairaalaopetusta antavalla koululla tulee olla oma opetussuunnitelma, joka sisältää oppilaan arviointia koskevan osion. Osiossa tulee olla kuvattuna oppilaan arvioinnin tehtävä, tavoitteet sekä keskeiset periaatteet, arvioinnin ja palautteen antamisen käytännöt, arvioinnin perusteet ja perustuminen hyvän osaamisen kuvauksiin ja päättöarvioinnin kriteereihin, työskentelyn ja käyttäytymisen arvioinnin tavoitteet ja perusteet, oppilaan itsearvioinnin toteuttaminen sekä opinnoissa etenemisen periaatteet. Koululla tulee olla myös omat todistuslomakkeet, joita tarvittaessa voidaan käyttää.
2. Jos oppilas opiskelee sairaalakoulussa *vain lyhyen jakson, todistuksen antaa oppilaan oma ns. kotikoulu*. Ko. koulun tulee ottaa todistusta antaessaan huomioon sairaalakoulun antamat tiedot sairaalakoulussa opiskellusta ajasta.
3. Jos opiskelu toteutetaan jaksoittain ja oppilas saa ns. jaksoarvioinnin, arvioinnin suorittaa ja antaa oppilaalle se koulu, jossa oppilas on opiskellut suurimman osan jaksosta.
4. Jos oppilas opiskelee sairaalakoulussa pitemmän jakson, ja aina silloin kun oppilas on sairaalakoulussa lukukauden tai sitä pitemmän ajan, todistuksen antaa sairaalakoulu omalla todistuslomakkeellaan.
5. Päättötodistus annetaan oppilaalle aina oppilaan ns. kotikoulun lomakkeella ja todistuksen allekirjoittaa kotikoulun rehtori. Päättöarvioinnin suorittavat kotikoulun ja sairaalakoulun oppilasta opettaneet opettajat yhdessä. Päättöarvioinnissa arvioidaan perusopetuksen koko oppimäärän suorittaminen ja arviointi perustuu erityisesti vuosiluokkien 8 ja 9 aikana osoitettuun osaamiseen

Painotettu opetus, valmistava opetus, lisäopetus ja
aikuisten perusopetus

Painotettu opetus, erityinen koulutustehtävä ja päättöarviointi

- Mikäli koulu painottaa opetussuunnitelmassaan jotakin oppiainetta tai oppiainekokonaisuutta tai toteuttaa kaksikielistä opetusta, ovat opetuksen *koulukohtaiset tavoitteet tässä oppiaineessa tai kielessä yleensä korkeammat kuin valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa asetetut tavoitteet.*
- Päättöarviointi *suhteessa valtakunnallisiin tavoitteisiin ja osaamisen tason määrittämisessä päättöarvioinnin kriteerit → yhdenvertaisuus*
- Päättöarvioinnin kriteerejä tulee käyttää yhteisten oppiaineiden *arvioinnissa myös silloin, kun oppilas on suorittanut opintonsa erityisen koulutustehtävän mukaisesti järjestetyssä opetuksessa.*
- Painotetusta opetuksesta ja oppilaan *suoriutumisesta siinä voidaan tarvittaessa antaa lisätietoja erillisellä todistuksen liitteellä.*

Oppilaan arviointi valmistavassa opetuksessa

- Opetussuunnitelmassa määrätään valmistavaan opetukseen osallistuvien arvioinnista sekä heille annettavasta todistuksesta
- Ohjaavaa, kannustavaa ja monipuolista
- Arvioinnin avulla myös kuva perusopetuksen vaatimuksista
- Suorittavat yhteistyössä kaikki oppilasta opettavat opettajat
- Perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen havainnointiin ja näyttöön
- Ei käytetä numeerista arviointia
- Todistus valmistavaan opetukseen osallistumisesta
- Todistukseen merkitään valmistavan opetuksen laajuus, oppiaineet niiden laajuus ja opetuksen sisältö

Lisäopetuksen ja aikuisten perusopetuksen arviointi

Lisäopetus

- rohkaiseva ja yrittämään kannustava ilmapiiri
- opiskelijoiden osallisuutta edistävä, keskusteleva ja vuorovaikutteinen toimintatapa
- opiskelijan ohjaaminen ymmärtämään omaa oppimisprosessiaan ja kehittämään itsearviointitaitojaan sekä edistymisen näkyväksi tekeminen koko oppimisprosessin ajan
- arvioinnin oikeudenmukaisuus ja eettisyys
- arvioinnin monipuolisuus
- arvioinnin avulla saadun tiedon hyödyntäminen koulutyön suunnittelussa

Aikuisten perusopetus

- rohkaiseva ja yrittämään kannustava ilmapiiri
- opiskelijoiden osallisuutta edistävä, keskusteleva ja vuorovaikutteinen toimintatapa
- opiskelijan tukeminen oman oppimisprosessinsa ymmärtämisessä sekä opiskelijan edistymisen näkyväksi tekeminen koko oppimisprosessin ajan
- arvioinnin oikeudenmukaisuus ja eettisyys
- arvioinnin monipuolisuus
- arvioinnin avulla saadun tiedon hyödyntäminen opetuksen ja muun koulutyön suunnittelussa sekä opiskelijan jatko-opiskelu- ja uravaihtoehtojen suunnittelussa
- kotoutumisprosessin tukeminen

Aikuisten perusopetuksen arviointi

- Opinnoissa eteneminen vuosiluokattomasti
- Opinnoissa etenemisen turvaamiseksi opetus ja arviointikäytännöt suunnitellaan siten, että opiskelijalla on riittävästi monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.
- Opiskelijan opinnoissa etenemisen kokonaistilannetta tulee tarkastella riittävän ajoissa
- Muualla hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen
- Opiskelijan opinnot on eri vaiheiden sisällä henkilökohtaistettava
- Osaamisen osoittaminen erityisessä tutkinnossa
 - Arviointi ja todistukset alkuvaiheessa / Arviointi ja todistukset päättövaiheessa

KIITOS!

Yhteystiedot: esko.lukkarinen@avi.fi